

במבצר ענו

...נשפטנו ל־10 שנות מאסר. עוד כיום מהדהד באזני זעמו של הקטיגור: «מורדים, נושאי־רובים ופצצות». לא היינו בלתי מוכרים להם — לקציני בית־הדין הצבאי. עוד תמול־שלשום לחמנו יד ביד עם חבריהם בצבא נגד הכנופיות. הם ידעו כמונו את טוהר נשקנו, כי לשם ההגנה בלבד הוא נישא בידינו. אולם, לא היה זה הצדק אשר נשקל בדין זה. היה זה משקל השררה, אשר הכריע בעותו את הדין.

היו אלה ימי מאורעות 1936, אשר הגיעו לקיצם בעקבות שתוף־הפעולה בין הצבא הבריטי וארגון ההגנה. משהעלימו השלטונות עינם מפעולות יחידות ההגנה, הצלחנו לגרש את הכנופיות מן הכבישים, מהמרחב המיושב, ובעזרת הצבא גם מן ההרים והבסיסים שלהם. הסוכנות היהודית נשאה בנטל כלכלי כבד בקיימה כוחות מגויסים, וכוחות ההגנה סבלו אבידות רבות בפעולות הביעור ובהגנה על חופש־התנועה בדרכים. כאשר מרד הכנופיות החל שוקע נשבה רוח אחרת בשלטון, אשר גמר אומר לחסל את ההגנה הבלתי־לגלית. וכך יום אחד נתפסנו — קורס קצינים של ההגנה — גרעין הצבא העברי לעתיד, שעשה דרכו במסע־אימונים מיבנאל לג'וערה ונתפס לא רחוק ממולדת. 43 בחורים מפקדי הקורס וחניכיו, כותרנו ע"י כוח ממונע גדול של המשטרה ונלקחנו למאסר. בהתאם להוראות לא נכנסנו בקרב עם כוחות הממשלה. נשקנו, אשר נשאנו אתנו, היה צריך לשמש אך ורק להגנה עצמית במקרה של התקלות בכנופיות ערביות. ניסינו להסתתר בצמחיה, במטרה להסתלק מן המקום, אך הרוכבים והרגליים, אשר הוזעקו מהבסיס הקרוב, הצליחו לגלות את כולנו. אותי מסרו לידי קלגס רגלי אחד, אשר ציוה עלי ללכת לפניו ורובהו נטוי אל גבי. היינו במרחק של כ־200 מטרים ממקום הריכוז, כאשר הוא החל להאיץ בי ולדחוק אותי בקצה רובהו. הסתובבתי חדות כדי להגיב והוא אינסטינקטיבית הפעיל את הבריה והכניס כדור לבית־הבליעה. ידעתי שזה עלול להגמר ביריה בגב על נסיון בריחה בשעת מעצר, ולכן, לפני שהספיק לגמור פעולתו, תפסתי בקנה

רובהו ודחפתיו דחיפה קצרה וחדה. הוא איבד שיווי משקלו ונפל אחורה בפשוט ידים ורגלים. לפני שהוא הספיק לקום הייתי כבר במקום הריכוז. טרם הספקתי להכנס לתוך השורה. הכני אחד הקלגסים בקת רובהו אל בין הצלעות. עד שניטלה ממני הנשימה והתמוטטתי. מימית תה שהותזה על פני עוררתני מעלפוני והשתזרתי בתוך המ"ג.

היה זה ה־5 באוקטובר 1939 כשנתפסנו ובו ביום הובאנו למבצר בכלא עכו. 25 ימים עברו עלינו בניחושים ובאשליות ובי־30 לאוקטובר 1939 ניתן פסק־הדין. 42 נשפטו ל־10 שנים ואחד למאסר עולם. המהלומה ירדה כחתף. עם כל רצוננו להתגבר, ניתפסנו ל"מרה שחורה". הצמחנו זקנים ושפמים ועסקנו בחישובים — מתי תהא שנת השיחרור ובני כמה נהיה אז ואיך יגדלו הילדים וכו'.

עד מהרה הוחזרנו אל המציאות. היה עלינו להאבק על זכויותינו האלמנטריות. המשטר שאף לדכאנו ולהשפילנו והיה עלינו לעמוד על המשמר. כל נסיון להשפיל אותנו ולהנמיך קומתנו הוכשל והתנפץ אל חומתנו המלוכדת. עד שחדלו הנסיונות.

ימי התקדמותו של הצבא האיטלקי לעבר מצרים מצאו אותנו במחנה מורע. היה זה מחנה עצירים גדול, אשר בו נעצרו אנשי כנופיות ואזרחי ארצות האויב. משהופיעו אוירוני האויב בדרכם להפציץ את מיתקני הנפט בחיפה ונמלה, צהלנו לקראתם אנשי הכנופיות ובזדון איימו עלינו בשחיטה. בהעבירם יד על גרון, כתנועת מאכלת. אנו מצדנו החילוננו להתכונן לבריחה. לא רצינו להשאיר סגורים וניתנים לחסד האיטלקים והערבים. עובדה תכנית בריחה והתחלנו לאסוף כלי פריצה. לא הגענו לשימוש בהם, עקב התקפתו של גנרל וייל, אשר הדף את האיטלקים הרחק לתוך המדבר המערבי ואותנו שיחרר מדאגת הבריחה.

נקודת אור ושמחה היו בקורי המשפחות והחברים בימי חג ומועד. היה זה בטוי של שותפות־גורל ונשיאה בסבל. הרבה ימים לפני החג היינו חיים בצפייה לביקור.

בתנאי הביקורים במבצר עכו היתה מידה גדושה של התאכזרות. כשהמבקרים עומדים גבוהים מאוד והאסירים נמוכים מאוד — וביניהם מפריד קיר ביטון ומעליו מתנשאת הקונצרט־ינה. רק את ראשו של המבקר רואים כשצללי התיל מטשטשים כל ביטוי בפניו.

שנה וחצי הגיעו לקיצם. מזה ימים החלו להתרחש דברים. הורגש באויר, אבל לא ידענו מהו. יום אחד לפני השחרור נתבשרנו רשמית — מחר משתחררים. גל גואה עבר בנו. שיחה לא נתקשרה. כל אחד היה עם עצמו ולבו מלא על גדותיו. מחר החופש... מחר הפגישה עם המשפחה, עם החברים... המחשבה והחושים נדרכים והשמחה ממלאת כל תאי הלב. יש גם גלולה מרה: אחד נשאר — השפוט למאסר־עולם.

ליד שער בית־הסוהר חיכו לנו המשפחות. רק עברנו את המפתן וכבר נחטפנו ע"י היקרים לנו. הרבה דרכים לבטוי רגשות. חיבוק של אומץ ולחיצת־יד איתנה ובכל זאת עינים מתלחחות. האוטובוס הביא אותנו לעין־המפרץ. מי לא חיכה לנו שם? כל הארץ: חיפה וקריותיה, תל־אביב וירושלים, הגליל והעמק.

ליגור הגענו אחר הצהרים. רק עד מסעף כפר־הסידים — כביש נצרת—חיפה יכולנו לנסוע. מכאן התקדמנו ברגל. ים של מטפחות וראשים מגולים צבא על הכביש הראשי. ירדנו מן המכונית והגוש כאילו נפתח לפנינו ונסגר מאחורינו, בלע אותנו. הושטנו ידים לשלום, לברכה. מישהי מגישה לי את בני והוא מסרב לעבור לידי. אינו מכירני עוד. בן שנתיים וחצי הוא כעת והוא ראה אותי בבגדי אסיר, בגדים חומים והרי עכשיו לבושי הוא חאקי. ככל החברים — חלוץ, שוב חלוץ.